

CATALANSK SAGLIGHED GØR BØRN STILLE

DANSK PÆDAGOGIK LARMER. DET VISER EN SAMMENLIGNING MELLEM EN CATALANSK OG EN DANSK INSTITUTION FOR TRE TIL SEKSÅRIGE, HVOR DEN CATALANSKE INSTITUTION ER PRÆGET AF EN ROLIG OG SAGLIG STEMNING, ER DEN DANSKE PRÆGET AF BØRNEGENES PERSONLIGHED OG HJEMLIG HYGGE. OG DET I EN GRAD, SÅ DET TIL TIDER KRÆVER HØRETVÆRN.

* Jeg har brug for ro!

Sådan står der på et lille skilt på døren ind til lektor Charlotte Palludans kontor på Institut for Pædagogik, DPU. Da jeg - efter aftale - forstyrrer roen for at interviewe Charlotte Palludan, bliver skiltet skiftet ud med et 'Holder møde'. "Så bliver vi ikke forstyrret", siger hun, mens hun sætter mobilen på lydløs, slukker computeren og sætter kaffen frem. Så er rammerne på plads og rummet rensat for unødige forstyrrelser. Interviewet om ro i danske daginstitutioner kan begynde.

Og hvem har ikke brug for ro? Det har længe været kendt, at pædagoger har. Otte ud af ti pædagoger har ifølge tal fra arbejdsmiljørådene store problemer med støj i dagligdagen. Og en undersøgelse fra Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) indikerer, at to ud af tre børn også oplever for meget støj i deres daginstitution. Recepten på ro har også været kendt længe. Det handler om flere kvadratmeter til børnene i institutionerne. Det er den mest udslagsgivende faktor, fastslår Charlotte Palludan. Men det handler også om pædagogik. Det viser en sammenligning mellem en dansk og catalansk børnehave.

Dansk tolvtonermusik

Charlotte Palludan har analyseret livet i danske børnehaver gennem mange år. I 2007 var hun så på et tre måneders feltstudie i en tilsvarende institution i spanske Catalonien - i en såkaldt førskole. Hun sammenlignede stemningen i den catalanske institution med den, hun kendte fra de hjemlige institutioner.

"Livet i den catalanske institution var præget af en helt anden ro end den, man finder i en normal dansk børnehave. Børn og voksne bevægede sig roligt omkring og talte koncentreret sammen om det, de nu var i gang med. Roen i sig selv var ikke et issue. Den var der bare."

Det fik Charlotte Palludan til at se nærmere på, hvordan roen blev etableret.

"I en catalansk institution er der typisk kun én aktivitet i gang ad gangen. Det er i sig selv slående. Det giver selvfølgelig mere ro end på en dansk børnehavestue, hvor børns frie og forskellige lege typisk betyder, at mange aktiviteter er i gang på samme tid."

Én ting er, at legene i en dansk børnehave griber forstyrrende ind i hinanden og skaber konflikter børnene imellem. Det larmer selvfølgelig. Men det, Charlotte Palludan særligt hæfter sig ved, er den overordnede stemning og rytme - eller mangel på samme, de mange samtidige aktiviteter skaber.

"En leg har sin egen mening, rytme og lydniveau. Når man samler flere lege i ét lokale, blander de forskellige rytmer sig med hinanden. Det giver ofte et uroligt baggrundstæppe af lyd og bevægelser uden nogen samlende rytme, børnene kan falde ind i. I stedet forplanter uroen sig. Nærmest som når man hører tolvtonermusik."

At rense rummet

Omvendt i den catalanske institution, hvor det daglige liv fulgte en fælles rytme. Lektor Charlotte Palludan forklarer:

"Aktiviteterne var ofte fastlagt af pædagogerne og fulgte bestemte daglige ritualer, som børnene kendte. Aktiviteterne blev tydeligt annonceret af pædagogen, der fortalte børnene, hvad de gik ud på. Dagen igennem blev overgangen fra én aktivitet til den næste markeret på forskellig vis. Det kunne være en bestemt sang, børnene skulle synge, inden de skulle tegne. Eller nogle bestemte bevægelser, de skulle gøre, inden fortællertimen gik i gang."

På den måde arbejdede pædagogerne bevidst med at rammesætte de enkelte aktiviteter.

”JEG TROR IKKE, AT DET ER NOGEN GOD IDE AT TÆNKE DEN HJEMLIGE HYGGE SOM IDEAL FOR LIVET I BØRNEHAVEN. NÅR DEN SKAL REALISERES I EN LILLE BØRNEHAVESTUE MED TYVE BØRN OG TRE VOKSNE ER DER SNARERE TALE OM LARM OG KAOS END HYGGE.

Charlotte Palludan

”Ritualerne hjalp til at fokusere børnene og situationerne. De rensede rummet og slog en samlet stemning eller rytme an. På den måde blev børn og voksne ’tunet’ ind på samme frekvens og den aktivitet, det handlede om. Det tror jeg, at man med fordel kunne arbejde mere med i en dansk sammenhæng.”

Men lyder det ikke som en tilbagevenden til den sorte skole, hvor pædagogen styrer det hele med hård disciplin? Det er i hvert fald tit sådan, det bliver opfattet, når Charlotte Palludan fortæller om sine analyser til pædagoger herhjemme.

”Men det var langt fra en stemning af gammeldags disciplin, der herskede i lokalerne. Det lignede mere stemningen på et bibliotek eller et galleri. Pædagogerne fokuserede på at skabe en stemning af koncentration og nysgerrighed. Ikke på at skabe ro. Den kom af sig selv. Lidt firkantet sagt, så var det ikke sådan, at pædagogerne sørgede for ro, *for* at børnene kunne koncentrere sig. Der var ro, *fordi* børnene koncentrerede sig.”

Hjemlig hygge larmer

Men ro handler også om andet og mere end fokus og koncentration. Det handler også om stemningen og typen af samvær, der præger institutionen. Og her var der også stor forskel på den catalanske og en dansk institution.

”Den catalanske institution var præget af saglighed. Det var et sagligt fællesskab, der mindede om skolens. Børnene og pædagogernes relationer og sproglige udvekslinger handlede om de aktiviteter, de var i gang med, og hvordan børnene udviklede deres færdigheder og deres viden.”

I en dansk børnehaven er det omvendt børnenes personlighed, der er omdrejningspunktet, og stemningen er mere præget af hjemmets logik end af skolens. Det hænger til dels sammen med den danske pædagogiks fokus på børns personlige udvikling og sociale kompetencer.

”Børnenes sociale relationer, hvordan de har det, og hvad de føler, er en væsentlig og legitim del af samværet i børnehaven. Men når børnene på den måde er til stede med hele deres personlighed, indbefatter det også hele paletten af følelser. Det larmer og skaber konflikter, for følelser er ikke særligt rolige. Og konflikterne bliver ikke bare løst. De bliver

tematiseret og diskuteret med henblik på at styrke børnenes sociale kompetencer. Det giver uro. Men det er en god uro, der er udtryk for liv og pædagogisk aktivitet,” siger Charlotte Palludan.

Til gengæld så hun gerne, at hjemmets logik ikke var så fremherskende i de danske børnehaver.

”På mange måder prøver man at mime hjemmet og den hjemlige hygge. Det ser man i måden, samværet mellem børn og voksne foregår på, og ikke mindst i indretningen af børnehavestuerne, der ofte mest af alt minder om en dagligstue.

Men jeg tror ikke, at det er nogen god ide at tænke den hjemlige hygge som ideal for livet i børnehaven. Når den skal realiseres i en lille børnehavestue med tyve børn og tre voksne, er der snarere tale om larm og kaos end hygge. Her kunne man godt lære af den spanske saglighed.”

Af Peder Holm-Pedersen
peho@dpu.dk

LÆS MERE:

Børnehaven gør en forskel. Palludan, C. (2005), Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

Saglighed eller personlighed – sproglig praksis er stemt. Palludan, C. (2009). I: Laursen, H.P. & Holm, L. (Red.), En bog om sprog i daginstitutioner: Analyser af sproglig praksis. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.

CHARLOTTE PALUDAN

Lektor, ph.d. ved Institut for Pædagogik, DPU. Indgår i en forskergruppe, der undersøger skole-hjem relationen. Charlotte Paludan har særligt fokus på børnehaveklassebørn og deres familier.

www.dpu.dk/om/cp